

УДК 336.71

JEL Classifications: G1, G21

DOI 10.33244/2617-5932.4.2020.74-87

В. В. Лаговський,*к.е.н.**e-mail: vvlagovsky2@gmail.com***ORCID ID 0000-0002-2154-5427;****Л. Б. Долінський,***к.е.н., доцент,**Університету ДФС України**e-mail: Dolinsky.com@gmail.com***ORCID ID 0000-0001-6491-5507;****В. В. Корчинський,***Київський національний економічний**університет ім. В. Гетьмана**e-mail: Vladislav.korchynskiy@gmail.com***ORCID ID 0000-0001-7842-9526**

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

У статті розглянуто питання взаємозв'язку інвестиційної та кредитної діяльності, визначено рівнозначність відносин «емітент – інвестор» та «позичальник – кредитор». Зазначена важливість статистичного аналізу кредитно-інвестиційної діяльності для забезпечення сталого розвитку економіки та покращення інвестиційного клімату. У результаті проведеного дослідження визначено «банкоцентричність» фінансового сектору, розглянуто основні проблеми, що притаманні сучасному фінансовому ринку та перешкоджають сталому розвитку економіки в цілому і фінансовому ринку зокрема, в тому числі визначено причини гальмування розвитку кредитно-інвестиційної діяльності та сповільнення темпів зростання активів банківської системи. На основі даних НБУ, НКЦПФР та Фінмоніторингу України проведено детальний статистичний аналіз ряду показників, що характеризують динаміку економічного розвитку і розвитку фінансового сектору. З використанням методів статистичного та графічного аналізу визначено взаємозв'язок між цими показниками. Проведено кореляційних аналіз цих показників і визначено істотну кореляційну залежність між ними. З урахуванням отриманих у результаті дослідження результатів зроблено висновок про важливість дослідження питання управління ризиком боргових інструментів у межах комплексної системи ризик-менеджменту фінансових установ.

Ключові слова: банківська система, банківські установи, фінансовий ринок, кредитно-інвестиційна діяльність, ризик-менеджмент, боргові інструменти.

В. В. Лаговський, Л. Б. Долинський, В. В. Корчинський. Особенности кредитно-инвестиционной деятельности на финансовом рынке Украины

В статье рассмотрен вопрос взаимосвязи инвестиционной и кредитной деятельности, определена равнозначность отношений «эмитент – инвестор» и «заемщик – кредитор». Отмечена важность статистического анализа вопросов кредитно-инвестиционной деятельности для обеспечения устойчивого развития экономики и улучшения инвестиционного климата. В результате проведенного исследования определена «банкоцентричность» финансового сектора, рассмотрены основные проблемы, которые присущи современному финансовому рынку и препятствуют устойчивому развитию экономики в целом и финансового рынка в частности, в том числе определены причины замедления развития кредитно-инвестиционной деятельности и сокращения темпов роста активов банковской системы. На основе данных НБУ, НКЦБФР и Финмониторинга Украины проведен детальный статистический анализ ряда показателей, характеризующих динамику экономического развития и развития финансового сектора. С использованием методов статистического и графического анализа определена взаимосвязь между данными показателями. Проведен корреляционный анализ данных показателей и определена существенная корреляционная зависимость между ними. С учетом полученных в результате исследования результатов сделан вывод о важности изучения вопросов управления риском долговых инструментов в рамках комплексной системы риск-менеджмента финансовых учреждений.

Ключевые слова: банковская система, банковские учреждения, финансовый рынок, кредитно-инвестиционная деятельность, риск-менеджмент, долговые инструменты.

Метою роботи є деталізація особливостей кредитно-інвестиційної діяльності на фінансовому ринку України й аргументація тенденцій розвитку макроекономічних показників з використанням комплексу економіко-статистичних методів дослідження.

Постановка проблеми. Розвинені економічні відносини між суб'єктами господарювання передбачають чітку й ефективну організацію процесів мобілізації, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів. У сучасному економічному середовищі забезпечення цих процесів покладається на фінансову систему (фінансовий ринок) країни, що в умовах глобальної економічної нестабільності та трансформаційних змін національної економіки може потребувати відповідного вдосконалення.

Фінансові механізми є каталізатором розвитку економіки в цілому, оскільки саме від обсягів фінансових інвестицій, загальної капіталізації фінансового ринку, активності учасників ринку тощо залежить сталий розвиток економічної системи на макrorівні.

У свою чергу, драйвером розвитку фінансової системи є кредитно-інвестиційна діяльність. Вона також є основним джерелом генерування доходів фінансових установ, тому важливість її активізації важко переоцінити.

Зазначимо, що в аспекті банківських фінансових операцій, спрямованих на формування їхнього кредитно-інвестиційного портфеля, інвестиційна діяльність тісно пов'язана з кредитною діяльністю, оскільки інструменти фінансових інвестицій також є засобами публічної позики, тобто інвестор, вкладаючи кошти в певний бізнес, насправді кредитує його, надаючи позиковий капітал. Отже, на фінансовому ринку відносини «емітент – інвестор» майже рівнозначні до відносин «позичальник – кредитор». Таким чином, боргові зобов'язання у позичальників, з одного боку, та кредиторські вимоги у банківських

установ – з іншого, виникають як за звичайними банківськими кредитами (традиційна банківська кредитна діяльність у системі відносин «позичальник – кредитор»), так і за борговими цінними паперами (банківська інвестиційна діяльність у системі відносин «емітент – інвестор»).

Аналізуючи сучасний стан та тенденції розвитку українського фінансового ринку, доцільно застосовувати комплексний підхід, у межах якого в розрізі суб'єктів досліджуються усі професійні учасники ринку, які займаються кредитною та/або інвестиційною діяльністю, а в розрізі об'єктів досліджуються всі основні наявні фінансові інструменти (активи, що формують кредитно-інвестиційний портфель).

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У працях зарубіжних і вітчизняних економістів висвітлено широке коло питань, пов'язаних з кредитно-інвестиційною діяльністю на фінансовому ринку. Питання кредитно-інвестиційної діяльності банківських установ розглядали такі відомі науковці, як: А. М. Мороз [1], І. А. Бланк [2], А. Дамодаран [3], Б. Л. Луців [4], О. С. Любунь [5], Э. Морсман [6], В. В. Огородник [7], А. А. Пересада [8], Л. О. Примостка [9], Дж. Синки [10], Ф. Фабоцци [11], Н. М. Шелудько [12] та інші.

Незважаючи на значну кількість досліджень, проведених з цієї тематики, існує необхідність подальшого вивчення сутності існуючих проблем кредитно-інвестиційної діяльності з урахуванням специфічних властивостей вітчизняної фінансової системи, для висвітлення яких доцільно провести ґрунтовний аналіз статистичних даних українського фінансового ринку.

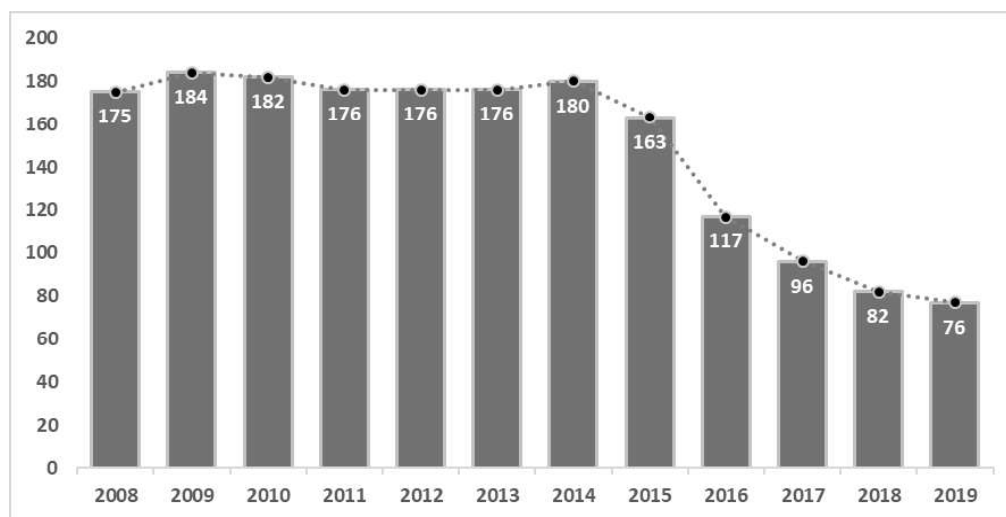
Аналіз специфічних властивостей кредитно-інвестиційної діяльності в Україні є важливим та актуальним завданням для національного фінансового ринку в аспекті забезпечення сталого розвитку нашої країни, покращення інвестиційного клімату та макропоказників.

Виклад основного матеріалу. Аналіз особливостей кредитно-інвестиційної діяльності на фінансовому ринку України ґрунтується на ряді статистичних даних, що були зібрані з різних офіційних джерел. Зокрема, це звіти таких державних установ, як НБУ, НКЦПФРУ та Держфінмоніторингу. Саме ретельно проведене статистичне дослідження дозволило виявити певні тенденції, закономірності та специфічні властивості українського фінансового ринку.

Банкоцентричність. Переважна більшість кредитно-інвестиційних операцій та, відповідно, домінуюча частка фінансових активів в Україні належить комерційним банкам. Фінансовий ринок України є «банкоцентричним», оскільки 99 % обсягів фінансових операцій виконувалися саме комерційними банками і тільки 1 % – небанківськими установами: страховими компаніями, інституційними інвесторами (КУА, НПФ та ін.) [13]. Згідно з інформацією, представленою у річному звіті Держфінмоніторингу [14], впродовж 2018 року спостерігалася така сама ситуація, при цьому на професійних учасників фондового ринку припадало 0,46 % усіх фінансових операцій, а на страхові установи – 0,4 %. На інших учасників фінансового ринку припало сумарно менше 0,15 % загальних обсягів фінансових операцій.

Таким чином, сучасний стан вітчизняного ринку фінансових інструментів насамперед визначається станом банківської системи, тому тут доцільно проаналізувати певні статистичні дані НБУ.

Очистка банківської системи. Розглянемо динаміку кількості комерційних банків в Україні, зображену на рис. 1.

Рис. 1. Динаміка кількості комерційних банків в Україні в 2008–2019 рр. (на початок року)

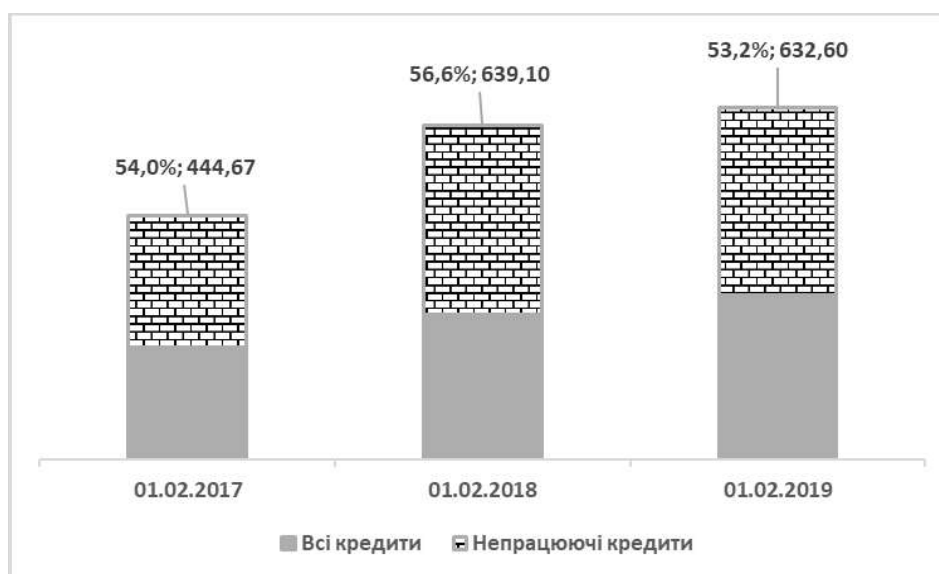
Джерело: побудовано на основі статистичних даних [15].

За останні роки чітко спостерігається тенденція до зменшення кількості банківських установ в Україні (рис. 1), що є наслідком ряду рішень НБУ, спрямованих на розбудову в нашій державі ефективної банківської системи, і які були ухвалені в рамках Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року [16]. Перший етап цієї програми, який розпочався з 2014 року, зокрема, передбачав «очищення» фінансового сектору та виведення з ринку неплатоспроможних банків. У результаті реалізації цієї програми за останні 5 років банківський сектор скоротився на 104 банківські установи, та станом на 15.10.2019 в Україні залишилося лише 76 діючих комерційних банків. Причому поміж виведених з ринку банків домінуючу частку (72 установи) банківський регулятор визнав неплатоспроможною саме внаслідок незадовільного фінансового стану та невиконання обов'язкових нормативів [17].

Якість активів. Однією з основних причин неплатоспроможності банків є низька якість їхнього кредитно-інвестиційного портфеля. Зокрема, за офіційними даними НБУ [18], більше половини від загального обсягу виданих банківських кредитів в Україні визнано непрацюючими. Проаналізуємо динаміку частки непрацюючих кредитів, зображену на рис. 2.

З 1 січня 2017 року загальні обсяги кредитів у цілому за банківською системою зросли з 823,61 млрд грн до 1 189,21 млрд грн, тобто на 44 %. При цьому частка непрацюючих кредитів у загальних у відносному вираженні зменшилася лише на 0,8 %. Розглядаючи дані в абсолютних показниках, помічаємо зростання непрацюючих кредитів з 444,67 млрд грн 2017 р. до 632,6 млрд грн на початку 2019 р., що свідчить про поступове погіршення кредитного портфеля банківських установ у цілому за банківською системою. Станом на 01.09.2019 цей показник зменшився до 565,616 млрд грн, проте частка непрацюючих кредитів усе ще залишається високою (рис. 2). Таким чином, можна дійти висновку, що

однією з причин масштабного виведення банків із системи був високий рівень проблемної заборгованості в їх кредитних портфелях, що, в свою чергу, свідчить про високий рівень кредитного ризику, що притаманний усій банківській системі.

Рис. 2. Динаміка частки непрацюючих кредитів у загальних за 2017–2019 рр. (у млрд грн та %)

Джерело: побудовано на основі статистичних даних [19].

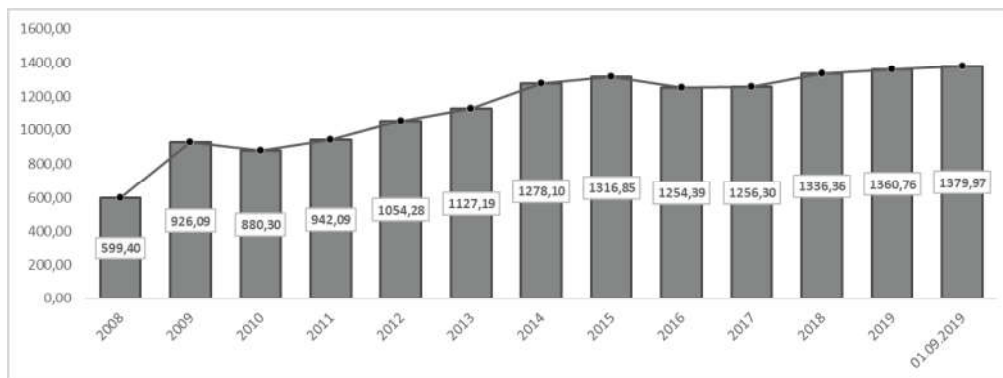
Наведені на рис. 2 статистичні дані переконливо свідчать про потребу у запровадженні банками дієвої системи управління ефективністю та ризиком боргових зобов'язань у межах комплексної системи ризик-менеджменту банківських установ.

Низькі темпи зростання активів. Високий рівень проблемної заборгованості за банківськими кредитами суттєво гальмує розвиток кредитно-інвестиційної діяльності банківських установ, що спричинює досить повільні темпи зростання активів банківської системи України упродовж останніх років, що підтверджується динамікою обсягів активів банківської системи, зображеної на рис. 3.

Упродовж 2010–2014 років можна спостерігати стрімке зростання активів банківської системи (рис. 3), що спричинене високими темпами кредитування (з 880,3 млрд грн 2010 р. до 1 278,1 млрд грн 2014 р., тобто на 45 %). Починаючи з 2015 року й донині, чіткої тенденції до зростання активів банківської системи не спостерігається, навіть враховуючи номінальне зростання вартості активів у гривневому еквіваленті за рахунок девальвації гривні щодо вільноконвертованих валют, у яких розміщено частину кредитного портфеля банківських установ. На поточний момент обсяги активів перебувають на рівні 1 379,97 млрд грн, що означає зростання, порівняно з 2015 роком, усього на 63,12 млрд грн, або на 4,8 %.

Зміщення фокусу на боргові інструменти. Відсутність активного кредитування внаслідок «кризи довіри», яка сформувалася у банків щодо потенційних позичальників,

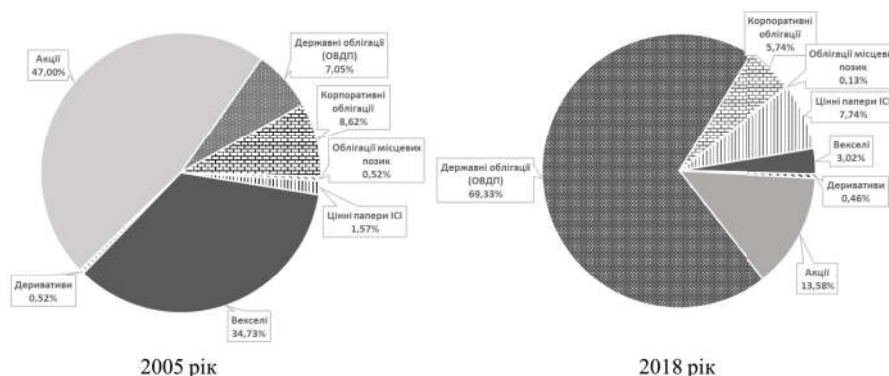
змушує банківські установи шукати більш консервативні інструменти та менш ризикові операції для отримання відсоткових доходів за кредитно-інвестиційним портфелем.

Рис. 3. Динаміка обсягів активів банківської системи України за 2008 – вересень 2019 р. (на початок року, млрд грн)

Джерело: побудовано на основі статистичних даних [15].

З метою ілюстрації останнього тезису розглянемо статистичні дані вітчизняного організованого фондового ринку, подані графічно на рис. 4.

Рис. 4. Структура обсягів біржових контрактів (договорів) на організаторах торгівлі за видами цінних паперів в Україні за 2005 та 2018 рр. (на кінець року, млрд грн та %)

Джерело: побудовано на основі статистичних даних [20].

Якщо раніше серед біржових контрактів (договорів) на організаторах торгівлі за обсягами переважали акції та векселі (станом на 2005 рік зафіксовано торговельних операцій на, відповідно, 180 та 133 млрд грн, що становило 47 та 34,73 % від загальних обсягів біржових контрактів), то 2018 року інвестори вже надавали перевагу такому борговому інструменту, як державні облігації (далі – ОВДП), обсяги торгів за якими

становили 406,41 млрд грн, або 69,33 %, від загальних обсягів контрактів. І наразі ця тенденція підтримується. З наведених на рис. 4 діаграм також видно, що на організованому (біржовому) фондовому ринку України саме сегмент боргових інструментів (векселі, корпоративні облігації, муніципальні облігації, ОВДП) завжди був домінуючим, причому за несуттєвих кількісних та структурних змін за традиційними цінними паперами (акції, корпоративні облігації), останні роки активно зростає саме ринок облігацій внутрішньої державної позики. Ця тенденція пояснюється, зокрема, зміною пріоритетів основних інституційних інвесторів (насамперед банків) стосовно розміщення коштів не в корпоративні облігації, а в надійні державні. Зміна фокусу з корпоративних облігацій на ОВДП також підтверджується цифрами: якщо, наприклад, 2008 року обсяги торгів корпоративними облігаціями становили 205,21 млрд грн (23,23 %), то до 2018 року вони поступово скорочувалися до рівня 33,62 млрд грн (5,74 %) під час одночасного поступового зростання обсягів і частки державних облігацій (рис. 4).

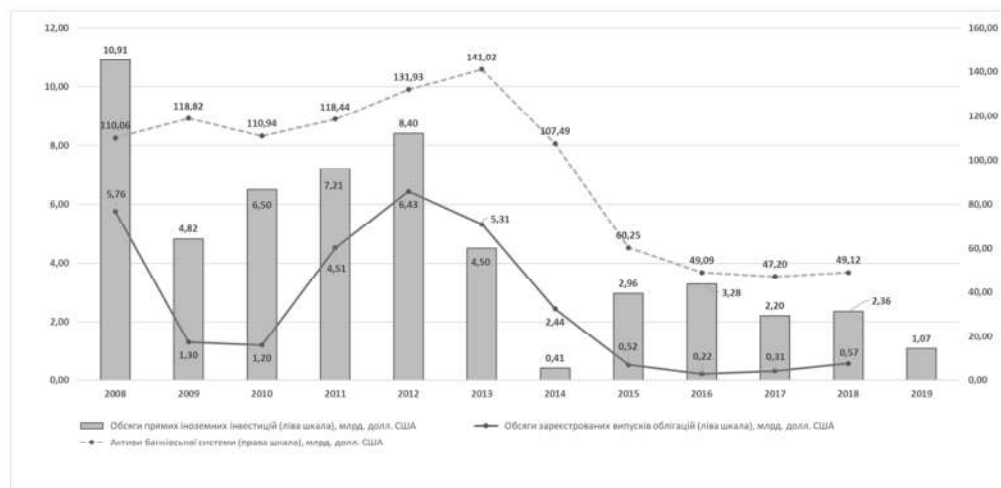
Скорочення попиту на корпоративні облігації внаслідок високого ризику дефолту. Фінансові інвестиції банківських установ значною мірою було сформовано такими борговими цінними паперами, як облігації підприємств, за якими упродовж останніх років було зафіксовано масові дефолти. Тенденції ринку боргових цінних паперів можна прослідкувати на прикладі корпоративних облігацій, які, на відміну від векселів, є емісійними цінними паперами, тому за облігаціями НКЦПФР накопичує та публікує статистичні дані щодо обсягів випусків, динаміку за якими показано на рис. 5 (неперервна лінія).

Неважко помітити, що в роки економічної кризи та наявних дефолтів кількість та обсяги випуску корпоративних облігацій суттєво зменшувалися внаслідок зменшення попиту з боку інвесторів на ці боргові інструменти. Так, з 2008 до 2010 рр. відбулося скорочення кількості емісій з 912 до 149, а обсяги зареєстрованих випусків облігацій скоротилися на 60 %, з 31,35 до 9,49 млрд грн, а з 2013 до 2016 рр., відповідно, відбулося зменшення кількості емісій з 304 випусків до 118, і обсяги скоротилися на 87 %, з 42,47 до 5,52 млрд грн (рис. 5).

Отже, проблемна заборгованість за банківськими кредитами та дефолти за борговими цінними паперами є основною причиною гальмування розвитку кредитно-інвестиційної діяльності й уповільнення темпів зростання активів банківської системи, що можна також побачити на рис. 5, розглянувши графіки обсягів випусків облігацій (неперервна лінія) та обсяги активів банківської системи (пунктирна лінія).

Періоди зниження обсягів емісій корпоративних цінних паперів (що спричинюється негативною кон'юнктурою на ринку, підвищеними ризиками дефолту за борговими зобов'язаннями) супроводжуються сповільненням зростання активів у банківській системі (на графіку це – сфери-«плато»). Така ситуація спостерігається у періоди 2009–2010 та 2015–2017 років (рис. 5).

Динаміка обсягів прямих іноземних інвестицій. Вітчизняний фінансовий ринок значною мірою залежить від іноземних інвестицій. Тому погіршення інвестиційного клімату в роки, коли було зафіксовано масові випадки дефолтів за борговими зобов'язаннями, призводило до зменшення обсягів прямих іноземних інвестицій. Цю динаміку можна простежити на стовпчиковій діаграмі на рис. 5.

Рис. 5. Обсяги прямих іноземних інвестицій в Україні (у млрд дол. США), обсяги зареєстрованих випусків корпоративних облігацій (у млрд дол. США) та обсяги активів банківської системи (у млрд дол. США) за 2008–2019 рр. (на початок року)

Джерело: побудовано на основі статистичних даних [15; 20; 21].

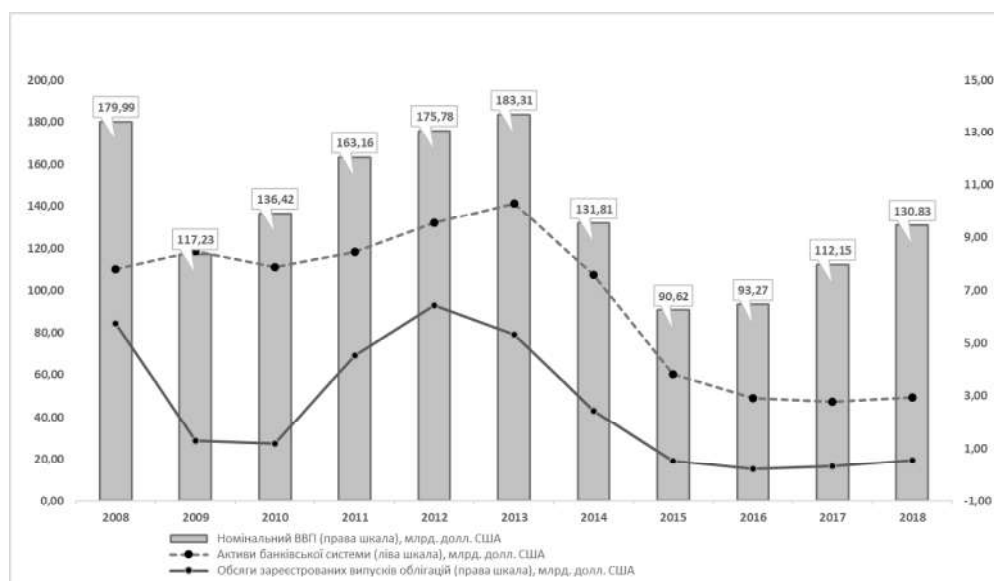
Варто зауважити, що у кризові роки також спостерігалася істотна девальвація національної валюти, і тому показники, що розглядаються в гривні, можуть демонструвати дещо викривлену, недостовірну динаміку. З метою уникнення впливу ефекту девальвації на результати графічного аналізу статистичні дані, використані для побудови наступних графіків, було взято в доларовому еквіваленті, тобто переведено в долари США на основі середньорічних курсів за валютною парою УАН/USD. У кризові роки відбувалося відчутне скорочення притоку іноземних інвестицій в економіку України. Так, у період з 2008 до 2009 рр. відбулося помітне зменшення ПІІ з 10,91 до 4,82 млрд дол. США (тобто на 55,8 %), а у період з 2012 до 2017 рр. відбулося поступове зменшення з 8,40 до 2,2 млрд дол. США (на 73,7 %). Розглянувши графік динаміки обсягів емісій, можна простежити, що періоди зменшення ПІІ співпадають з періодами скорочення обсягів емісій корпоративних облігацій. У період з 2008 до 2010 рр. відбулося зменшення обсягів емісій на 4,56 млрд дол. США, а з 2012 до 2017 рр. – на 6,12 млрд дол. США (рис. 5). Також звернувши увагу на графік динаміки активів банківської системи України, можна чітко простежити, що в межах цих періодів (а саме 2009–2010 рр. та 2013–2017 рр.) відбувається спад розвитку банківської системи внаслідок скорочення обсягів активів (у доларовому еквіваленті).

Таким чином, можна обґрунтовано стверджувати про наявність залежності між обсягами прямих іноземних інвестицій та емісій корпоративних облігацій. У роки, коли фінансовим ринкам притаманна висока волатильність та нестабільність, підвищується ймовірність дефолту за борговими зобов'язаннями, через що попит на них скорочується. Унаслідок такого скорочення емітенти урегульовують обсяги емісій корпоративних облігацій відповідно до наявного ринкового попиту. Скорочення випуску боргових зобов'язань свідчить про погіршення інвестиційного клімату в країні, даючи сигнал

іноземним інвесторам утриматись від ризикових вкладень, унаслідок чого скорочуються обсяги прямих іноземних інвестицій.

Вплив кредитно-інвестиційної діяльності на ВВП. Зрозуміло, що стан фінансового ринку (зокрема, активи БС та обсяги емісій облігацій) і обсяги прямих іноземних інвестицій мають безпосередній вплив на розвиток реального сектору економіки та темпи зростання ВВП України. Розглянемо динаміку цих показників, зображену на рис. 6.

Рис. 6. Динаміка обсягів емісій корпоративних облігацій (у млрд дол. США), номінального ВВП (у млрд дол. США) та обсягів активів банківської системи (у млрд дол. США) за 2008–2019 рр. (на початок року)

Джерело: побудовано на основі статистичних даних [15; 20; 22].

Можна наочно простежити взаємозв'язок між такими показниками, як номінальний ВВП, обсяги активів банківської системи та обсяги зареєстрованих випусків корпоративних облігацій (рис. 6). У періоди з 2008 до 2010 рр. та з 2013 до 2016 рр. простежується різкий спад ВВП та обсягів емісій облігацій і скорочення (або відчутне сповільнення зростання) обсягів активів, що пояснюється тісним економічним взаємозв'язком цих показників. Як уже було зазначено, в періоди погіршення економічної ситуації емітенти боргових інструментів скорочують обсяги емісії, а іноземні інвестори скорочують обсяги інвестицій в економіку країни.

Повністю погоджуємося з відомою вітчизняною вченою Н. П. Мацелюх, яка стверджує, що фондовий ринок України є доволі незрілим та залишається вразливим і залежним від поведінки іноземних інвесторів [23].

Обсяги прямих іноземних інвестицій безпосередньо впливають на національний економічний розвиток, що виражається в зниженні валового внутрішнього продукту. Скорочення темпів зростання банківських активів у системі також відбувається через погіршення економічної кон'юнктури ринку.

Підтверджується тісний взаємозв'язок між розглядуваними показниками не тільки візуально, але й аналітично за результатами кореляційного аналізу. Суттєву залежність показали такі пари показників (у порядку послаблення залежності):

- парний коефіцієнт кореляції для показників ВВП та обсяги емісії корпоративних облігацій – дорівнює 0,93 (досить тісна пряма залежність);
- парний коефіцієнт кореляції для показників обсягів емісії корпоративних облігацій та активів банківської системи – 0,79 (суттєва пряма залежність);
- парний коефіцієнт кореляції для показників ВВП та обсягів активів банківської системи – 0,77 (суттєва пряма залежність);
- парний коефіцієнт кореляції для показників обсягів прямих іноземних інвестицій та зареєстрованих випусків облігацій – 0,71 (суттєва пряма залежність);
- парний коефіцієнт кореляції для показників ВВП та обсягів прямих іноземних інвестицій – 0,67 (досить суттєва пряма залежність).

Таким чином, проведений кореляційний аналіз підтвердив гіпотезу, що динаміка розвитку кредитно-інвестиційної діяльності (яка значною мірою характеризується динамікою таких показників, як обсяги активів банківської системи та емісії корпоративних облігацій) має визначальний вплив на показник ВВП нашої країни. Також зростання ВВП суттєво залежить від інвестиційного клімату, що значною мірою характеризується таким показником, як прямі іноземні інвестиції. У свою чергу, показник обсягів прямих іноземних інвестицій суттєво залежить від показника обсягів зареєстрованих випусків облігацій.

Висновки. Проведений аналіз статистичних даних показав, що розвитку фінансової системи та активізації кредитно-інвестиційних операцій в Україні значною мірою заважають накопичені «проблемні» (непрацюючі) активи у кредитно-інвестиційних портфелях, які утворилися внаслідок масових випадків дефолтів (неплатежів) за борговими зобов'язаннями. Тому ключовим злгоденним питанням у кредитно-інвестиційній діяльності є питання управління ризиком боргових інструментів у межах комплексної системи ризик-менеджменту фінансових установ. Нівелювання наслідків «кризи неплатежів» шляхом зниження кредитно-інвестиційних ризиків має привести до поступового покращення інвестиційного клімату й активізації фінансово-кредитної діяльності з метою фінансування діяльності підприємств реального сектору економіки. За умов доступу вітчизняних підприємств до більш дешевих і довгострокових залучених ресурсів у перспективі можливе розв'язання таких важливих народно-господарських проблем, як оновлення основних фондів, нарощування виробництва, створення нових робочих місць тощо. У цілому це має сприяти зниженню рівня безробіття, зростанню рівня життя населення, збільшенню рівня зростання ВВП, а отже, й загальному покращенню соціально-економічного стану нашої країни.

Отримані результати відкривають простір щодо подальших наукових досліджень. Подальші розвідки у цьому напрямі стосуватимуться питань управління ризиком у кредитно-інвестиційній діяльності банківських установ, оскільки, на нашу думку, саме запровадження ефективних систем ризик-менеджменту, які дозволять банкам знизити рівень проблемної заборгованості у кредитно-інвестиційних портфелях, має стати драйвером розвитку кредитно-інвестиційної діяльності в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мороз А. М., Савлук М. І., Пуховкіна М. Ф. та ін. Банківські операції / за ред. д-ра екон. наук проф. А. М. Мороза. К.: КНЕУ, 2002. 476 с.
2. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент: учеб. курс. К.: Эльга-Н, Ника-Центр, 2001. 448 с.
3. Дамодаран А. Инвестиционная оценка: Инструменты и методы оценки любых активов; пер. с англ. М.: Альпина Бизнес Букс, 2007. 1340 с.
4. Луців Б. Л. Кредитно-інвестиційна діяльність банків України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: спец. 08.04.01 / Тернопільський держ. економічний ун-т. Тернопіль, 2005. 29 с.
5. Любунь О. С. Банки як стратегічні інвестори промисловості: монографія. К.: Університет економіки та права «Крок», 2004. 358 с.
6. Морсман Э. Управление кредитным портфелем; пер. с англ. М.: Альпина Бизнес Букс, 2004. 208 с.
7. Огородник В. В. Кредитно-інвестиційна діяльність банків України за умов фінансової нестабільності та фактори впливу на неї. *Регіональна економіка*. 2012. № 1. С. 161–169. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2012_1_21
8. Пересада А. А., Майорова Т. В. Управління банківськими інвестиціями: монографія. К.: КНЕУ, 2005. 388 с.
9. Примостка Л. О. Аналіз банківської діяльності: сучасні концепції, методи та моделі: монографія. К.: КНЕУ, 2002. 316 с.
10. Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг; пер. с англ. М.: Альпина Бизнес Букс, 2007. 1018 с.
11. Фабоцци Ф. Управление инвестициями; пер. с англ. М.: ИНФРА-М, 2000. XXVIII. 932 с. Серия «Университетский учебник».
12. Шелудько Н. М. Банківське кредитування інвестицій у перехідній економіці України: монографія. К.: Об'єднаний ін-т економіки НАНУ, 2005. 318 с.
13. Статистичні дані щодо отриманих Держфінмоніторингом повідомлень про фінансові операції протягом III кварталу 2019 року / Державна служба фінансового моніторингу. URL: http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2019/20191023/Шkv_2019ukr.pdf
14. Річний звіт Держфінмоніторингу за 2018 рік / Державна служба фінансового моніторингу. URL: http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2019/20190411/zvit_2018_ukr.pdf
15. Основні показники діяльності банків України / НБУ. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442
16. Про затвердження Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року: постанова правління Національного банку: від 18.06.2015 № 391 / Національний банк України / Офіційне інтернет-представництво. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=32802659&cat_id=32893159
17. Зрозуміти та відпустити: Причини і результати «великого банківського очищення». Спецпроект / Національний банк України. URL: <http://badbanks.bank.gov.ua>
18. Поточні тенденції у банківському секторі: презентація В. Вавріщука від 28.05.2019 / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=95546871>

19. Обсяги активних операцій та частка непрацюючих активів в цілому по системі / НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1>
20. Річні звіти Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку / НКЦПФР. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/reports/>
21. Квартальна динаміка обсягів прямих інвестицій / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=29318281>
22. Номінальний ВВП України / Світовий Банк (World Bank). URL: <https://data.worldbank.org/country/ukraine?view=chart>
23. Мацелюх Н. П. Індикатори розвитку фондових ринків та виклики для України. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування: науковий журнал*. Ірпінь: Університет державної фіскальної служби України, 2019. Випуск 3. С. 144–154.

REFERENCES

1. Moroz A. M., Savluk M. I., Pukhovkina M. F. et al. (2002). *Bankivski operatsii* [Banking operations] (ed. by A. M. Moroz). Kyiv: KNEU.
2. Blank I. A. (2001). *Investitsionnyiy menedzhment* [Investment management]. Kyiv: Elga-N, Nika-Tsentr.
3. Damodaran A. (2007). *Investitsionnaya otsenka: Instrumenty i metody otsenki lyubyykh aktivov* [Investment Valuation: Tools and Techniques for Determining the Value of Any Asset]. Moskva: Alpina Biznes Buks.
4. Lutsiv B. L. (2005). *Kredytно-investytsiina diialnist bankiv Ukrainy* [Credit-investment activity of Ukrainian banks] (Dissertation abstract). Ternopil: Ternopilskyi derzh. ekonomichnyi un-t.
5. Liubun O. S. (2004). *Banky yak stratehichni investory promyslovosti* [Banks as strategic industry investors]. Kyiv: Universytet ekonomiky ta prava «Krok».
6. Morsman E. (2004). *Upravlenie kreditnyim portfelem* [Commercial loan portfolio management] (Trans. from the English). Moskva: Alpina Biznes Buks.
7. Ohorodnyk V. V. (2012). *Kredytно-investytsiina diialnist bankiv Ukrainy za umov finansovoi nestabilnosti ta faktory vplyvu na nei* [The credit-investment activity of Ukrainian banks under the financial unsteadiness conditions and the influencing factors]. *Rehionalna ekonomika*, № 1, 161–169. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2012_1_21
8. Peresada A. A. (2005). *Upravlinnia bankivskymy investytsiyamy* [The bank investments management]. Kyiv: KNEU.
9. Prymostka L. O. (2002). *Analiz bankivskoi diialnosti: suchasni kontseptsii, metody ta modeli* [Banking activity analysis: modern concepts, methods and models]. Kyiv: KNEU.
10. Sinki Dzh. (2007). *Finansovyy menedzhment v kommercheskom banke i v industrii finansovykh uslug* [The financial management in a commercial bank and in the financial services industry] (Trans. from the English). Moskva: Alpina Biznes Buks.
11. Fobotstsi F. (2000). *Upravlenie investitsiyami* [Investment management] (Trans. From the English). Moskva: INFRA-M.
12. Sheludko N. M. (2005). *Bankivske kredytuvannia investytsii u perekhidnii ekonomitsi Ukrainy* [Bank lending of investments within the transition economy of Ukraine]. Kyiv: Obiednanyi in-t ekonomiky NANU.
13. *Statystychni dani shchodo otrymanykh Derzhfinmonitorynhom povidomlen pro finansovi operatsii protiahom III kvartalu 2019 roku* [Statistical data on financial operations

reports received by the State Financial Monitoring Service of Ukraine during Q3 2019]. URL: http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2019/20191023/IIIkv_2019ukr.pdf

14. Richnyi zvit Derzhfinmonitorynhu za 2018 rik [Annual report from the State Financial Monitoring Service of Ukraine, 2018 year]. URL: http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2019/20190411/zvit_2018_ukr.pdf

15. Osnovni pokaznyky diialnosti bankiv Ukrainy [Main indicators of banking activity in Ukraine]. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442

16. Natsionalnyi bank Ukrainy. Pro zatverdzhennia Kompleksnoi prohramy rozvytku finansovoho sektoru Ukrainy do 2020 roku [On Approval of the Comprehensive Program for the Development of the Financial Sector of Ukraine to 2020]. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=32802659&cat_id=32893159

17. Zrozumity ta vidpustyty: Prychyny i rezultaty «velykoho bankivskoho ochyshchennia» Spetsproekt [To understand and let go: The causes and results of the «big bank cleanup». Special project]. (2019).

18. Potochni tendentsii u bankivskomu sektori [Current tendencies in the banking sector]. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=95546871>

19. Obsiahy aktyvnykh operatsii ta chastka nepratsiuuchykh aktyviv v tsilomu po systemi [Volumes of active operations and share of non-performing assets in the whole system]. URL: <https://bank.gov.ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1>

20. Richni zvity Natsionalnoi komisii z tsinnykh papieriv ta fondovoho rynku [Annual reports of the National Securities and Stock Market Commission]. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/reports/>

21. Kvartalna dynamika obsiahiv priamykh investytsii [Quarterly dynamics of direct investment volume]. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=29318281>

22. Nominalnyi VVP Ukrainy [Nominal GDP of Ukraine]. URL: <https://data.worldbank.org/country/ukraine?view=chart>

23. Matseliukh N. P. Indykatory rozvytku fondovykh rynkiv ta vyklyky dlia Ukrainy. *Ekonomichnyi Visnyk. Seriya: Finansy, Oblik, Opodatkuvannia* [Indicators of development of stock markets and challenges for Ukraine. Economic Herald. Series: Finance, Accounting, Taxation. 2019. № 3, p. 144–154.

Lagovskyi Vladimir V., PhD in economics, Head of the Department of Economic Cybernetics, University of State Fiscal Service of Ukraine

Dolinskyi Leonid B., PhD in economics, Associate professor, University of State Fiscal Service of Ukraine

Korchynskiy Vladyslav V., Postgraduate student, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Credit-investment activities features in the financial market of Ukraine

The article deals with the question of the relationship between investment and credit activity, determines the equivalence of the “issuer – investor” and “borrower – creditor” relations. The importance of statistical analysis of credit-investment activities in order to ensure sustainable economic development and improve the investment climate is considered.

The purpose of the article is to detail the features of credit and investment activity in the financial market of Ukraine and to provide argumentation of trends in th development of macroeconomic indicators using a set of economic and statistical research methods.

The methods of statistical analysis, historical data analysis, and graphical analysis were used to achieve this goal. Also, the economic-mathematical method of correlation analysis was applied.

As a result of the research, the financial sector was identified as a “bank-centric”. The main problems inherent in the modern financial market and which prevent the sustainable development of the economy as a whole and the financial market, in particular, were considered. Also, the reasons for the credit investment activity development slowdown and the banking system’s assets growth were discovered. On the basis of the NBU, NCSSMC and Ukraine’s Financial Monitoring statistical data, a detailed statistical analysis of a number of indicators describing the dynamics of economic and financial sector development was carried out, including volumes of the banking system assets, volumes of corporate bonds issued, volumes of foreign direct investments in the economy of Ukraine, nominal gross domestic product and others. Using the methods of statistical and graphical analysis, the relationship between the banking system assets, volumes of corporate bonds issued, volumes of foreign direct investments and the nominal GDP was determined. Correlation analysis of these indicators is carried out and a significant correlation between them is determined.

Taking into account the results obtained in the study, the conclusion was made that the issue of the debt instruments risk management within the complex risk management system of financial institutions is of high importance. Future researched are planned to address risk management issues in the banking industry.

Key words: *banking system, banking institutions, financial market, credit-investment activity, risk management, debt instruments.*

Стаття надійшла до редакції 10 січня 2020 року